

Sık olarak Őu soruyla karŐılaŐıřım: nasıl bu kadar çok ve genellikle de iyi yazabiliyorsun?

Öncelikle belirtmek gerek, kendimi zorlayarak yazmıyorum. Yazmak bana zevk veriyor, hoşuma gidiyor. Yazmam gerektiğini düşünerek, bir çeşit görev icabı da yazdığım oldu ve bunlar iyi yazılar değildir.

Yazmaktan zevk alıyorsanız ve yazı konusunda sıkıca izlemeye çalıŐtığınız kurallarınız da varsa, genellikle iyi yazarsınız.

Kural Őudur: yeni bir Şey söylemeyeceksen, yazılmış olanı tekrarlayacaksan, yazma.

Yazılmış olan bir konuyu eleŐtirmek, yeni bir Şey söylemektir; bilinen bilgiyi başka yönden yorumlamak da yeni bir Şey söylemektir.

Hiç kimse yazdığım yazıda ya da daha büyüğü kitapta tümüyle yeni Őeyler söyleyemez. Her yazı mutlaka kendisinden önce söylenmiş olanları tasnifleyerek aktarır; bunları eleŐtirir veya farklı bir yönden inceler ve bazen da yazar konuya özgün katkı yapar.

Yazmak, bunları yapabilmektir.

Bilgileri karıŐık olarak alt alta sıralamak yazmak değildir. Bunu yapan henüz bilgiyi tasnif etmeyi bile öğrenmemiŐtir.

Her yazar dođal olarak fazla okunmaktan memnun olur ama bu bir Şeydir, fazla okunmak için

yazmak başka bir şeydir. Eğer yukarda anlatılan kıstaslara uygun olarak iyi yazdığınızdan eminseniz, şöyle düşünürsünüz: okunmak hoşuma gider ama beni okuyanlar kendilerine de iyilik yapmaktadır çünkü yeniyi öğrenmektedirler, farklı bakış açısıyla tanışmaktadırlar.

“Böyle yazarsam ne düşünürler” diye sorduğunuzda yazmasanız daha iyi olur.

Görüşlerinizin –belki ayrıntılarıyla değil ama esas olarak- doğruluğundan emin iseniz, bunları geliştirebileceğinize de güveniyorsanız, yazın ve yazdıklarınızı savunmaktan vazgeçmeyin.

Başlangıçta tepki alan ya da sessizlikle karşılanan görüşleriniz zaman içinde onaylanmaya başladığı zaman da bununla övünmeniz gerekmez, gereksizdir. Görüşlerinizi geliştirmeye çalışın ve unutmayın ki geliştirilmeyen görüş kaçınılmaz olarak eskir. Görüş güncellenmelidir. Övünmeye yönelmeyin ve kafanızı buna yorun.

Şunu da eklemek gerekir: tepkiyle ya da sessizlikle karşılanan görüşlerinizin onaylanmaya başlaması ne büyük bir mutluluktur...

Eleştiriler mutlaka olacaktır; herkesi ikna edemezsiniz, burası da açıktır ama görüşler artık dikkat çekmektedir.

Dört örnek vereceğim.

İlki; 1975'te yazdığım **Türkiye Devriminin Acil Sorunları**'dır (TDAS). Aradan 30 yıl geçtikten sonra bu kitabın ve bu kitap temelinde yükselen ve ayrışan örgütlerin neredeyse “yeminli düşmanlarının” bile “1975-1980 döneminden bu güne kalmış en önemli kitap” değerlendirmesini duyup da memnun olmamak mümkün müdür? TDAS'ın ana fikri şöyleydi: bir ülke devriminin sorunları yaşanan dönemin emperyalizminin iyi analizini gerektirir. Sadece ülke içindeki sınıflar mücadelesinin incelenmesiyle fazla ileri gidemezsiniz.

İkincisi; alt emperyalizmdir. **Alt Emperyalizm ve Türkiye** kitabı 2000 yılında yayınlandığında ne

savunucu buldu ne de dikkat çekti. Dalga geçenler bile oldu; varsın geçsin, görürüz. Nitekim gördük de!

Bu kavram önemli yaygınlık kazandı. Bu kavramı kullanan herkes birbirine yakın ama aynı da olmayan görüşlere sahiptir. Normaldir.

Türkiye alt emperyalizminin iki döneme ayrılmasının kabul görmeye başlamasından özellikle memnun oldum diyebilirim. 2019'da ilk kitabın devamı yayınlandı: **Küresel iç savaş ve Türkiye**

Üçüncüsü; marksist sosyalizm teorisinin geçersizliğiyle ilgilidir. Bunu ilk kez 1994'te bir dergi yazısında ifade etmişim ama açıkçası naif bir yazıydı. Sonra sosyalist ülkelerin tarihinin incelenmesinin önemli olduğunu anladım ve ilk olarak Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne yöneldim. 2005'te yayınlanan **1989 Berlin Duvarı**, DAC tarihinin ve geri planda 20. yüzyılda iktidardaki sosyalizmin tarihinin incelenmesidir. Bu kitabın alanında yazılmış en iyi kitap kabul edilmesi insanı herhalde sevindirir. Ama yetmez: DAC örneği bütün ülkelere genelleştirilemez. DAC, sosyalizm öncesinde ve sonrasında olmayan özel bir ülkedir.

Ardından reel sosyalist ülkelerde burjuvazinin komünist partilerinden doğması görüşü geldi. Bu görüş bana ait değil; İngilizce ve Almancada çok sayıda yazar tarafından defalarca ve örnekleriyle ifade edildi, Türkçede ilk kez ben ifade ettim.

Bilinen olay, başlangıçta hayret ve sessizlikle karşılandı, hatta "olur mu öyle saçma şey" diyenler bile oldu ama sesler yavaştan kesilecekti. Konu o kadar açıktı ki!

Bunu söylemek yetmez; bu nasıl oldu ya da mekanizması neydi, açıklanması gerekir.

Konuyla ilgili çok yazdım ve sonbahara doğru çıkacak kitapta da Bulgaristan ve Romanya örneklerinde konuyu daha somut anlatabileceğimi sanıyorum.

Bu arada reel sosyalizmin çözümlüğünün hiç de beklenmedik olmadığını, 1960'lı yıllarda bu konuda sosyalist ülkelerde büyük tartışma yaşandığını öğrendim ve bunu **Che Guevara – Kısa Uzun Bir Hayat** 'ta ifade ettim. Che de tartışmanın taraflarından birisiydi.

Son örnek işçi sınıfıyla ilgilidir. 2016'da yayınlanan **Geleceğe Dönüş**'te işçi sınıfının geleceği kuracak, insanlığı kurtaracak sınıf olmadığını, Ekim devriminde bile bu rolü oynayamadığını örneklerle anlattım.

Genel sözlerle anlatılan teori güçsüzdür; analitik inceleme yapabilmemiz, neden-sonuç ilişkisi bağlamında konuyu açıklayabilmemiz gerekir.

Yeni olan nasıl bulunur ve anlatılır konusunda Almanya'da bitirdiğim iki üniversitenin büyük katkısı oldu. Teorik kitapları rahatça okuyabilecek kadar Almanca öğrenmeden de bunu yapamazdım. İlginçtir, reel sosyalist ülkelerin tarihi konusunda Almanca İngilizceden daha zengindir. İkinci dilde de epeyce ve önemli kaynaklar bulunmakla birlikte bazı çok iyi kitaplar sadece Almancada bulunuyor.

Gölgede kalmış iç ilişkileri bulmak, tarihi yeniden değerlendirmek ve sonuçlar çıkarmak yorucu, büyük çaba isteyen ama zevkli bir iştir. Zaten zevk almıyorsanız bir süre sonra bıkersınız. Görev yapar gibi değil, istediğiniz için yapacaksınız.

Kaç kişinin okuduğu önemli değildir, sayı zamanla kaçınılmaz olarak artacaktır.

Ek olarak, okur sıkıntım olmadı ama olabilirdi de...

Son 10-15 yılda diyeyim iki çeşit tartışma arasındaki farkı da iyi öğrendim.

Birincisi, bildiğimiz tartışmadır. Karşınızdaki konuyla ilgili bilgi sahibidir ama sizinle aynı düşünmemektedir. Olabilir, normal bir dille tartışırız.

İkincisi, konuyu doğru dürüst bilmeyen ama yukardan konuşan tiplerdir. Bunları aşağılamayı iyi öğrendim diyebilirim. Bu insanlarla normal tartışma yapılmaz, aşağılanırlar ve ancak bu dilden anlarlar.

“Üç kuruşluk bilginle ne konuşuyorsun sen” diye başlarsınız ve uzatmadan kesersiniz.

Bu tür tipler sizinle baş edemeyeceklerini bilirler ama deneme yaparlar ya da bilmiyorlarsa da öğrenirler.

Bazı arkadaşlar “bazen çok ukala oluyorsun” derler; ben de “haklısınız, ukalalığımınla gurur duyuyorum” diye cevap veririm.

Ne yapalım, bazı tipler bundan anlıyor...

Sonbaharda yayınlanmasını planladığım kitapla birlikte 20. yüzyılda iktidardaki sosyalizm tarihinin benim açımdan kapanacağını umuyordum ama anlaşılacak... Çin konusu var, özellikle Mao'nun ölümünden sonraki dönem var. Okudukça Çin'deki sosyalizmin SSCB'dekine pek benzemediğini gördüm. Bu benzemezlik devrim öncesindeki tarihsel özelliklerden de kaynaklanıyor.

Çin dışındaki bütün sosyalist ülkelerde ordu, komünist partisine bağlıdır. O kadar ki, partinin üst kademeleri için sosyalizm bitmiş ise, ordu için de bitmiş olur. SSCB'de 1991'deki askeri darbede görüldüğü gibi ordunun bir bölümüyle ayrı çıkış yapmanın başarı şansı yoktur.

Çin'de ise Kültür Devrimi adı verilen süreçte Mao, orduyu partiye karşı kullanmıştır. Başka bir ülkede böyle örnek bulamazsınız. (Sadece Romanya'da ordu parçalanmış ve Çavuşesku yandaşları ve karşıtları olarak birbiriyle savaşmıştır.) Kültür Devrimi ardından yapılan parti kongresinde merkez komitesinde çok sayıda generalin yer alması da bu nedenledir.

Çin ile ilgili kaynakların büyük bölümü İngilizce olmakla birlikte iyi Almanca kaynaklar da bulunuyor.

Şu konu bitse artık diye düşünüyorum ama daha bitmeyecek, öyle görünüyor...